

УДК 398.8::78.031.4:780.8.087:780.614.331::78.071.1/.2] (477.86)
orcid.org/0000-0002-8998-3933; doi: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.20.2019.10617>

ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ЛАБАЧУКА В КОНТЕКСТІ ГУЦУЛЬСЬКОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ МУЗИКИ

Богдан ЯРЕМКО

*Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Т. Шевченка,
кафедра гри на музичних інструментах та хореографії,
вул. Лицейна, 1, Кременець, Україна, 47003,
тел.: 098 42 53 756; e-mail: esperance.supr@gmail.com*

Продовжуючи реконструювання “пантеону” славетних скрипалів Гуцульщини, відтворено творчий портрет традиційного музиканта космацько-шепітсько-брустурської традиції Івана Федоровича Лабачука (1929?–2009), діяльність якого тривала понад 30 років і залишила слід у пам’яті колег-музикантів, з котрими він ансамблював в інструментальних капелах, обслуговуючи весілля, толоки, коляди та інші народні гуляння. Образ призабутого видатного скрипала постає в контексті когорти сучасників-музикантів та представників молодшої генерації, зі спогадів яких виокреслюється виконавська діяльність І. Лабачука як одного із яскравих учасників неперервного процесу гуцульського професійного інструментального капельного та одноосібного виконавства.

Ключові слова: народний скрипаль, весільна капела, капельмейстер, репертуар, гуцульський стиль, традиція, цимбали, народне традиційне виконавство.

Вступ. Цією публікацією продовжується реалізація ідеї щодо створення фольклористичного циклу “Славетні музиканти Гуцульщини (космацько-шепітська традиція)”, що був започаткований автором у 1994 році на основі зібраних ним біографічних та музично-етнографічних матеріалів у середовищі носіїв гуцульської професійної традиційної інструментальної музики. Цей цикл складається з опублікованих у різні роки “творчих портретів”, присвячених життєдіяльності яскравих гуцульських сопілкарів (Миколи Павлюка, Миколи Думитрака “Дим’янова”, Петра Реведжука “Швидика”, Григорія Линдюка “Ковбанова”) та скрипалів (Василя Пожоджука “Генца”, Дем’яна Линдюка “Попиччина”, Василя Вардзарука “Якобишина”, Кирила Линдюка “Вітишина”, Петра Грималюка “Іванищукова”, Юрія Книшука “Штудера”), а також із двох дисків з автентичними фонозаписами – “Уторопські сопілкові імпровізації” (2004) та “Скрипаль Кирило Линдюк” (2006). Досвід щодо пошукової та дослідницької роботи набувався через численні фольклористичні експедиції та інформацію, отриману із музично-соціологічних статей Климента Квітки “Профессиональные народные певцы и музыканты на Украине (программа для исследования их деятельности и быта)” (1924) та “К изучению украинской народной инструментальной музыки” (кінець 1940-х років), а імпульсом для здійснення задуманого циклу стала кандидатська

дисертація автора “Роль виконавства у формуванні музичної традиції (на матеріалі сопілкової музики Прикарпаття)” (1995). Комплексне етномузикознавче дослідження гуцульського сопілкового виконавства визначило створення низки “творчих портретів” сопілкарів-корифеїв. На перші спроби реконструкції життєдіяльності скрипалів із “пантеону” славетних виконавців наштовхнула інформація зі статті львівського музикознавця і композитора Б. Котюка [1] у вигляді списку, що налічувала прізвища музикантів п’яти генерацій. Останніми роками були опубліковані три статті у жанрі “творчий портрет” Надії Супрун-Яремко, присвячені традиційним скрипалям верхньонадпрутської гуцульської традиції [4; 5; 6], а в наш час космацько-шепітську скрипкову традицію досліджує аспірант Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка Ярема Павлів (науковий керівник Н. О. Супрун-Яремко, науковий консультант Б. І. Яремко), про що свідчать його останні публікації, з-поміж яких є й така, що відповідає жанру “творчого портрету” [3].

Реконструкцію життєдіяльності репрезентантів певної регіональної виконавської традиції автор розглядає як окрему актуальну проблему, вирішення якої полягає в необхідності створення бази даних із іменами персоналій-виконавців різних генерацій, що є носіями потужної народно-традиційної професійної інструментальної музики Галицької Гуцульщини. Адже народно-традиційне інструментальне виконавство, яким би живим і органічним чинником етномузичної культури воно не було, неминуче вичерпується. У наш час тотальної глобалізації цей процес вже почався, підтвердженням чого є модернізація проведення гуцульського весілля, яке поступово втрачає ознаки традиційності, зокрема в складі інструментальної капели, що поповнюється нетрадиційними інструментами і, відповідно, заміною традиційного репертуару на естрадно-розважальний. Ось чому дослідження діяльності корифеїв гуцульських весільних капел, що функціонували у минулому, та їхнього репертуару є суттєвим для виконавського музикознавства. Мистецтво цих корифеїв, зафіксоване в фонозаписах, нотних транскрипціях, наукових монографіях, навчальних посібниках, фонографічних збірниках, дослідницьких статтях та публіцистичних нарисах, залишиться художньою пам’яткою традиційної музичної культури конкретного села, регіону, Прикарпаття і всієї України, а також стане безцінним матеріалом для вивчення етнлокальних традицій дослідниками наступних поколінь.

Зацікавлення творчою особистістю гуцульського народного скрипаля Івана Лабачука, до того часу нам не відомого, з’явилося після почутої його гри в запису на одній із чотирьох грамплатівок комплекту “Українська трієста музика” Всесоюзної фірми грамплатівок “Мелодія” (Стерео 33СМ 03427 – 34) з позначкою “Івано-Франківська область”. Вразила передусім манера виконання (разом із цимбалістом Миколою Данищуком і сопілкарем Юрієм Габораком) старовинних гуцульських мелодій, у якій виокреслювався регіональний стиль в індивідуальній інтерпретації скрипаля. Попередньо з’ясувавши, що Іван Лабачук, життєдіяльність якого ще ніхто не вивчав, є талановитим виконавцем традиційної гуцульської інструментальної музики, ми дійшли висновку, що він гідний того, щоб дослідити віхи його особистого і творчого життя та виконавську майстерність. Отже, метою статті є створення творчого портрету скрипаля з визначенням його продуктивної діяльності як талановитого майстра, який продовжив давню традицію інструментального

музикування на теренах Косівського і Верховинського районів і мав вплив на формування скрипалів молодшої генерації. Серед завдань найголовнішими є такі: окреслити основні віхи життєдіяльності Івана Лабачука; визначити особливу роль у його творчому формуванні яскравого космацького скрипаля Івана Менюка “Меніва; навести думки про нього нині суцільних музикантів В. Гарасим’юка й І. Соколюка; “вписати” Івана Лабачука у “скрипковий родовід” космацько-шепітської традиції, родоначальником якої є Василь Вардзарук “Якобишин”.

Перші результати пошукової роботи, метою якої було знайти такого музиканта, який би не тільки знав Івана Лабачука, але й грав з ним у весільних капелах, привели до славетного скрипаля Івана Івановича Соколюка (1944 р. н.), наймолодшого сина знаного на всю Галицьку Гуцульщину цимбаліста і знавця скрипкового виконавства Івана Федоровича Соколюка (“Хромейчуків”, 1908–1994; с. Брустури, присілок Центр, Косівський район Івано-Франківської області). Це відбулося 12 вересня 2018 року в с. Ковалівка Коломийського району Івано-Франківської області, де Іван Іванович, уродженець с. Брустури, мешкав від молодих років. Цінними спогадами про Івана Лабачука поділився ще один музикант, Василь Юрійович Гарасим’юк (1956 р. н.; с. Прокурава Косівського району). У чотирнадцятирічному віці (від 1970 року) він почав ансамблювати у капелі разом з І. Лабачуком як баяніст, а двома роками пізніше, коли від свого батька-цимбаліста, Юрія Романовича Гарасим’юка (1937–1999), навчився грати на цимбалах, замінював його на весіллях. Отже, зі споминів двох гуцульських музик – Івана Соколюка і Василя Гарасим’юка – визначився скупий хронограф життя скрипаля І. Лабачука та почали формуватися думки про нього як музиканта і людину.

З короткої довідки про батьків скрипаля дізнаємося, що батько, Федір Петрович Лабачук (1907–1982; с. Шепіт Косівського району), був майстерним виготовлювачем бочок (для квашення огірків і капусти) та бербениць (для засолювання м’яса, сала, бринзи й зберігання молочної “гусянки”). Мати, газдиня Марія Дмитрівна Лабачук (1906–1996; с. Шепіт), працювала в присадибному городі, а свої духовні інтереси виявляла як вишивальниця та аматорка-співачка. Їхній син, Іван Федорович Лабачук, був у подружжя єдиною дитиною (одинаком). Народився він 1929 року у селі Шепіт і з ранніх років прилучився до професії батька, разом із ним роблячи смерекові заготовки, а пізніше майструючи з них бочки та бербениці. Скрипалем І. Лабачук став завдяки тому, що після закінчення Другої світової війни батьки кілька років переховували у своїй хаті талановитого скрипаля Івана Менюка (“Меніва”; 1910–1984), якого переслідували чекісти за участь в УПА. Помітивши у хлопця інтерес до скрипки, І. Менюк охоче взявся його навчати. Здібний хлопець швидко засвоював мелодії, що їх награвав скрипаль, і завзято накопичував репертуар. Так тривало кілька років, і навіть коли І. Менюк почав мешкати у Коломії, він продовжував час від часу надавати талановитому хлопцеві уроки скрипкової гри.

Як стверджує В. Гарасим’юк, у свої 30 років Іван Лабачук вже був скрипалем, “якому не було конкурентів”. Коли 1960 року батьки переїхали жити до Коломії, Іван Лабачук, який вже мав сім’ю, залишився в Шепоті. Саме цей рік став початком його творчої діяльності як учасника весільних капел і скрипаля-капельмейстера. Як виконавець Іван Лабачук швидко завоював авторитет у мешканців сіл Шепіт, Космач, Брустури, Прокурава, Шешори, Пістинь, Микитинці, Снідавка, Річка та ін.

Зліва направо:

Петрів Василь Дмитрович (“Кефоник”), 1935–1976. С. Шепіт. Фоярка.

Лабачук Іван Федорович (“Шевчуків”), 1929–2009. С. Шепіт. Скрипка.

Гарасим’юк Юрій Романович (1937–1990). С. Прокурава. Цимбали.

Гарасим’юк Василь Юрійович, 1956 р. н. С. Прокурава. Баян.

Гарасим’юк Василь (“Калинек”), 1930–1996. С. Космач, присілок Центр. Бубон.

Дамо коротку інформацію щодо особистості космацького скрипаля Івана Менюка, послідовно висвітливши усі ланки спадкоємного ланцюга, який можна назвати “скрипковим родоводом” інструментальної космацько-шепітсько-брустурівської традиції. Представником його найстаршої генерації був Василь Петрович Вардзарук (“Якобишин”; 1858–1941), який, за твердженням найстарших космачан, “надав основу всій космацькій музиці”. Розпочавши творчу діяльність як керівник і учасник весільної капели у 80-х роках XIX століття, він згрупував біля себе талановитих музикантів, які перейняли від нього репертуар, манеру, чисто космацький стиль, що уможливило пізніше найкращим і успішнішим з них стати самодостатніми та конкурентноспроможними музикантами, організаторами власних весільних капел. З-поміж “якобишинських” учнів і послідовників назвемо таких мультиінструменталістів і скрипалів: Дмитро Гудим’як (“Гудим’ячків”; 1887–1981), Василь Пожоджук (“Генц”; 1899–1991), Федір Біловусяк (“Андрійців”; 1898/1899–1970), Лук’ян Бойчук (“Логойда”; 1908–1987), Михайло Слочак (“Федорин”; 1913–2002), Петро Коб’юк (“Козар”; 1918–1964), Дем’ян Линдюк (“Попиччин”; 1919–1959), Кирило Линдюк (“Вітишин”; 1929–2003) та інші¹. Серед перелічених яскравих музикантів “якобишинської школи” Іван Менюк (“Менів”) займає особливе місце. Його капела і він сам як блискучий скрипаль прославилися в космацькому регіоні у 1930–1940-х роках, збагативши, разом із Василем Пожоджуком (“Генцем”), традицію скрипкового виконавства на Галицькій Гуцульщині. Отже, вимушено мешкаючи в другій половині 1940-х років у хаті Лабачуків та будучи у післявоєнний

¹ Детальніше про Василя Вардзарука, його учнів і послідовників див.: [7–9].

час найкращим і визнаним скрипалем-віртуозом, Іван Менюк сприяв формуванню молодого Івана Лабачука, котрий підхопив і продовжив цю традицію, упродовж багатьох років будучи її яскравим виразником. І це засвідчують, повторюємо, нині суцільні два музиканти – Василь Гарасим'юк, який з підліткового віку грав на баяні, а пізніше на цимбалах у капелах з І. Лабачуком, і скрипаль Іван Соколюк, котрий до цього часу є неперевершеним представником інструментальної музики Східних Карпат.

Іван Менюк оселився у Лабачуків приблизно 1945 року (тридцятип'ятирічним), коли їхньому синові Івану було 16. Зустріч юного хлопця з гуцульським скрипалем стала знаковою, відкривши йому шлях до пізнання найсокровеннішого, чим міг “поділитися” визнаний народний “музика”. Досвідчений скрипаль не лише відкрив “Божий талант” юнака, а й вивів його на стежу у майбутньому одного з відомих скрипалів Галицької Гуцульщини. Ця стежа не була легкою, проте торував її шепітський хлопець з такою креативною завзятістю, на яку здатні лише справжні талановиті особистості.

Уперше почувши мелодії “до співу” у виконанні І. Менюка, зачарований Іван щойно почав їх відтворювати, виявляючи гострий музичний слух, точне відчуття ритму, яскраву пам'ять і наполегливе прагнення до музикування. Коли ж І. Менюк став награвати почергово мелодії “до співу” й “до танцю”, він звернув увагу учня на необхідність відпрацювання правильної аплікатури, від чого залежало формування виконавської техніки лівої руки. Найважливішим чинником становлення Івана Лабачука як скрипаля певної регіональної традиції було спрямування на накопичення місцевого репертуару. Коло музикантів, від яких він його засвоював і поповнював, не обмежилось лише І. Менюком. Чималий позитивний вплив на І. Лабачука мав космацький музика Дем'ян Линдюк (“Попиччин”, 1919–1959; присілок Нижній Ставник с. Космача), який у 1934–1935 роках грав на фоярці у капелі авторитетного Василя Вардзарука, а в 1956–1959 роках – на скрипці у власно організованій капелі, одним із учасників котрої був славетний цимбаліст Іван Федорович Соколюк². Отже, опановуючи репертуар у процесі гри в капелі, що складалася з визнаних музикантів, і від кожного з них прямо чи опосередковано отримуючи щоразу велику можливість удосконалюватися, Іван свідомо шліфував свою гру в руслі тих вимог, які сприяли не лише репертуарному розширенню, а й формуванню індивідуального скрипкового стилю.

У 1950 році 21-річний Іван Лабачук організував власну капелу, з якою обслуговував весілля, забави й толоки у своєму та сусідніх селах. Іван Соколюк згадує, що вперше почув гру капели Лабачука в с. Шепіт, вже маючи про нього інформацію як про доброго музиканта, і переконався, що це дійсно скрипаль з високою технікою виконання. Ця техніка, за його спостереженнями, охоплювала чіткість виконання кожного звука мелодії, що досягалося активним притисканням струни пальцями, та зручну аплікатуру (“пальцовку”), особливо під час гри у швидкому темпі, чим і досягалося повне, соковите звучання інструмента.

Коли Іван Лабачук познайомився з батьком Івана Соколюка, Іваном Федоровичем, який був не лише відомим цимбалістом, а й знавцем скрипкового виконавства, він почав часто приходити до нього і разом ансамблювати, що сприяло систематичному накопиченню не тільки цимбального, а й скрипкового гуцульського репертуару. Адже Іван Федорович досить пристойно грав і на скрипці, добре пам'ятаючи награвання

² Детально про Дем'яна Линдюка див.: [8].

корифеїв гуцульської музики Василя Вардзарука, Івана Менюка, Василя Пожоджука, Михайла Слочака. Саме від нього молодий Іван Лабачук перейняв мелодії чи не усіх гуцульських танців та “волошок”. Як наголошував Іван Соколюк, його тато відтворював на скрипці мелодії стилістично досконало, тобто саме так, як він їх чув від “своїх капельмейстерів”, що грали з ним у весільних капелах. Це давало можливість Івану Лабачуку не лише швидко схоплювати і відтворювати почуті мелодії, а й свідомо виконувати їх у стилі конкретного гуцульського майстра. І хоча цимбаліст Іван Федорович не міг вишколено “відограти” на скрипці так досконало, як Іван Лабачук, однак відтворював мелодії знаних музикантів стилістично “як треба”, і тим самим, очевидно, того не усвідомлюючи, безпомилково формував музичне мислення свого “учня”. За швидкі успіхи Іван Федорович щиро його хвалив, у такий спосіб заохочуючи до подальших виконавських досягнень.

Іван Федорович багато років грав на весіллях зі скрипалем Дем’яном Линдюком (“Попиччиним”) у створеній разом із ним капелі. Коли ж Дем’ян Михайлович почав хворіти, а згодом не міг більше бути учасником капели, Іван Федорович деякий час грав на весіллях з Іваном Лабачуком і своїм сином-підлітком Іваном, який добре володів бубном. Невдовзі до них трьох приєднався сопілкар Микола Данишук (“Коцьо Полагнюків”, 1944 р. н.), що уможливило скласти весільну капелу з чотирьох музикантів: Іван Лабачук (скрипка), Іван Федорович Соколюк (цимбали), Микола Данишук (фоярка), Іван Іванович Соколюк (бубен). У такому складі капела на чолі з капельмейстером Іваном Лабачуком обслуговувала народні гуляння у селах Косівщини.

Як продовжує у своїх споминах Іван Іванович Соколюк, дещо пізніше він “взявся до скрипки”, але залишився бубністом капели, хоча інколи йому дозволялося ансамблювати як скрипалю. Незначні зміни у капелі відбулися, коли Іван Іванович “перейшов на скрипку”, Василь Калинюк (1935–?) влився в ансамбль грою на бубні, тоді як Іван Федорович продовжував грати на цимбалах, а сопілкар Микола Данишук (хоча і “взявся до цимбалів”, свідомо прагнути перейняти від Івана Федоровича його цимбальну майстерність) – на фоярці. Цей колектив обслуговував весілля у Шепоті й Брустурах та навколишніх селах і досягнув великого авторитету.

Іван Федорович, окрім наймолодшого Івана (1944 р. н.), мав двох старших синів: Василя (1934–1999) і Миколу (1938–2004). Усі три хлопці виростили у творчому середовищі й тому, від природи наділені яскравими музичними даними і маючи біля себе славетного батька-вчителя, з дитинства опановували “від простого до складнішого” специфіку гуцульського інструментального музикування. Василь, будучи підлітком, вправно оволодів скрипкою, сопілкою й баяном, згодом закінчив по класу баяна Івано-Франківське музичучилище і до кінця життя був викладачем Косівської музичної школи, при тому залишаючись практикуючим народним скрипалем. Микола Соколюк з дитинства полюбив цимбали і став відомим традиційним цимбалістом. Іван Соколюк дотепер вважається одним із найславетніших скрипалів свого регіону³. Згодом Івана Федоровича замінив син Микола Іванович, перейнявши від нього виконавську манеру і величезний репертуар, а техніку цимбальної гри – від старшого брата Василя, який майстерно грав вальси, польки та, особливо, молдавські танці. Інколи Василь заміняв брата Миколу і тата, а також залучав до участі в капелі Івана Лабачука, який успішно на слух засвоював сучасні мелодії вальсів, польок та молдавських танців, проте віддавав перевагу гуцульським награванням.

³ Детальніше про братів Соколюків, зокрема про Івана Івановича, див.: [3].

Іван Іванович у своїх спогадах про гру Івана Лабачука неодноразово наголошував, що вона відзначалася вишуканістю, досконалістю, чітким артикулюванням звуків, а його “вигравання” складних “переборів”, приміром, окремих уривків “волошки”, серед музикантів вважалося неперевершеним. На думку Івана Соколюка, досконалість виконання Іваном Лабачуком гуцульських мелодій пояснювалася дуже активною роботою його правої, “смичкової” руки і бездоганним володінням зручною аплікатурою лівої руки. Відсутність чисто “класичної” вібрації у Івана Лабачука І. Соколюк пояснює тим, що скрипаль, будучи “самоуком”, музикував “чисто по-гуцульському” і навіть скрипку тримав так, “як то у нас прийнято на Гуцульщині”. А оскільки він мав надзвичайно реактивний слух, “йому вдавалося всьо”! Про це свідчить передусім виконання ним “Гуцулки” такою “дрібненькою” віртуозною технікою, яку на той час не міг відтворити жодний народний музикант. Знаючи багато верховинських мелодій, І. Лабачук старався залучити до їх виконання й своїх колег по капелі.

У 1967 році молодий Іван Іванович Соколюк настільки удосконалив свою скрипкову виконавську майстерність, що вирішив створити молодіжну капелу, в якій він був би капельмейстером. У цей час І. Лабачук також був у пошуках організації власної капели, що прискорило переформатування складу майбутнього ансамблю. У новостворену в с. Ковалівка молодіжну капелу увійшли такі музиканти: Іван Іванович Соколюк (скрипка), Микола Данишук (цимбали), Микола Іванович Соколюк (баян), Василь Петрів (“Кефоники”; 1935–1976) (фоярка), Михайло Данишук (1948 р. н.) (бубен).

Іван Лабачук, зі статусом славетного скрипаля залишившись поза капелою і шукаючи напарників для створення власного колективу, у с. Шепіт потрапив на цимбаліста Василя Макійчука (1934–2009), який і склав скрипалю ансамбль. Оскільки постійних сопілкарів і бубністів Лабачуку так і не вдалося знайти, поступово його музична діяльність почала звужуватися, і у 1990-х роках він залишив мрію щодо створення свого гурту. Лише час від часу він грав на весіллях за запрошенням. Зостатися талановитому музиканту без власної весільної капели і не відчувати себе її капельмейстером було не так легко, що негативно вплинуло на особисте життя І. Лабачука. Він розпочав зловживати “оковитою”, а це руйнувало його відносини з дружиною. У с. Шепіт між людьми “ходили” чутки, що жінка І. Лабачука з нестерпної розпуки нібито “кинула скрипку в піч і спалила”. Проте, як акцентує Іван Іванович, “це могла бути й вигадка”. У часи “немузукування” Іван Лабачук займався батьківським бондарством, що надавало йому якусь розраду і скромну матеріальну винагороду. Незважаючи на те, що, окрім улюбленої скрипки, раніше гуцульський маестро полюбляв музикувати на короткому кларнеті “in es”, супроводжуючи за столами спів гостей, він не взяв його до рук, очевидно, гонорово не бажаючи змінити свій статус скрипкового капельмейстера.

Про те, що Іван Лабачук був і залишається в пам’яті тих, хто його знав, славетним гуцульським скрипалем упродовж 1970–1990-х років, засвідчують відгуки авторитетних і знаних музикантів сіл Брустури і Космач. Як згадував компаньйон шепітської капели Микола Думитрак (фоярка) (1942–2014), з яким Івану Лабачуку випадало грати за запрошенням, славетний скрипаль “дуже добре по-гуцульськи вимовляв на скрипці музику “до співу” і “до танцю”” [10, с. 128]. Знаний космацький скрипаль Кирило Линдюк (“Вітишин”, 1929–2003), з молодих років вважаючи Лабачука талановитим і перспективним скрипалем місцевої традиції, відзначав у його грі технічну довершеність і орнаментальну

винахідливість щодо збагачення мелодій гуцульських імпровізацій [10, с. 128]. Сопілкар-мультиінструменталіст Іван Ісайчук, котрий також музикував з І. Лабачуком, підкреслював його винятково гострий (“міткий”) слух, що давало йому змогу відразу відтворювати на скрипці почуті нові мелодії [10, с. 128]. Баяніст і цимбаліст Василь Гарасим’юк, вважаючи гру скрипаля незрівнянно майстерною, висловився досить категорично: “Йому заздрили усі скрипалі, бо зіграти так, як він, ніхто з них не міг”. Вочевидь, таке зауваження музиканта не є цілком об’єктивним, але можна констатувати, що в середовищі, яке складається із конкурентоздатних гравців, явища заздрості трапляються, і нерідко. Прикро констатувати про те, що останні роки життя Івана Лабачука минули майже в повному забутті. Ось чому наш нарис – це не тільки спроба реконструкції життя й діяльності талановитого народного музики, а й своєрідний “вінок пам’яті”, який ми складаємо на його забуту могилу.

Про Івана Лабачука-людину музиканти згадують з теплотою й приязню. Зі спогадів І. І. Соколока, І. Лабачук був товариським, говірким, щирим чоловіком. Любив поділитися своїми враженнями, проявляв до людей високу довірливість й повагу. Василь Гарасим’юк охарактеризував його морально-шляхетною людиною, яка щиро, легко й не без гумору ставилася до колег-музикантів. Від нього можна було почути усілякі жарти, байки, він міг розвеселити їх, але після цього поділовому сказати: “Давайте, хлопці, заграймо!” Селяни любили і поважали його і як людину, і як авторитетного музиканта.

У наші дні в с. Шепіт мешкає, працює та обслуговує весілля шанований скрипаль Юрій Іванович Данишук (“Полагнюків”, 1951 р. н.), який вважає себе учнем Івана Лабачука і продовжує його скрипкову виконавську традицію.

На завершення процитуємо ствердну думку відомого в Україні й республіках Прибалтики, в Центральній Європі та Азії, автора монографії “Музичні інструменти гуцулів”, дослідника гуцульської скрипкової музики академіка Ігоря Мацієвського, який надав Івану Федоровичу Лабачуку високу оцінку, включивши його, поряд із Дмитром Гриценківим, Миколою Кошелюком, Сергієм Орлом та Романом Кумликом, до списку найталановитіших традиційних скрипалів, які є “гордістю музичної культури Гуцульщини на межі тисячоліть” [2, с. 67].

Висновки. У пропонованій статті окреслено віхи життєдіяльності призабутого талановитого професіонального скрипаля Івана Лабачука, для творчого формування котрого як яскравого репрезентанта інструментальної космацько-шепетської традиції вирішальним стало навчання у корифея-скрипаля довоєнних років Івана Менюка “Меніва”. Надана інформація щодо особистості І. Менюка, весільна капела якого, що складалась із музикантів знаменитої “якобишинської школи”, “звучала” на всю потужність у Космачі у 1930–1940-х роках. Наведено думки та спогади про Івана Лабачука двох музикантів молодшої генерації – баяніста й цимбаліста Василя Гарасим’юка і видатного скрипаля Івана Соколока, а також відгуки колег – Миколи Думитрака, Кирила Линдюка, Івана Ісайчука та автора фундаментальної монографії “Музичні інструменти гуцулів” академіка І. Мацієвського. Стверджено власну думку щодо надання Івану Лабачуку достойного місця у спадкоємному “скрипковому родоводі”, представники якого продовжували, підтримували, розвивали та збагачували традицію скрипкового виконавства на Галицькій Гуцульщині.

Список інформантів:

1. Соколюк Іван Іванович; 1944 р. н.; с. Ковалівка Коломийського району Івано-Франківської області) – видатний традиційний народний скрипаль, колишній вчитель історії Ковалівської середньої школи.
2. Гарасимюк Василь Юрійович (1956 р. н.) – вчитель музики Прокуравської середньої школи Косівського району Івано-Франківської області, весільний музикант (баяніст, цимбаліст).

Список використаної літератури

1. Котюк Б. Музиканти весільних капел космацької традиції / Б. Котюк // Друга конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель. Львів, 1991. С. 28–39.
2. Мацієвський І. В. Музичні інструменти гуцулів / І. В. Мацієвський. Вінниця : Нова книга, 2012. С. 67.
3. Павлів Я. Гуцульський скрипаль Іван Соколюк – репрезентант традиційної музики села Брустури (творчий портрет народного музиканта) / Я. Павлів // Десята конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель. Львів, 2017. С. 269–280.
4. Полянницький музикант Павло Тимофій – носій гуцульської скрипкової традиції // Десята конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель. Львів: ЛНМА імені Миколи Лисенка, 2017. С. 260–268.
5. Супрун-Яремко Н. «Капельмейстер» Іван Якуб'як – скрипаль-лідер Верхнього Надпруття / Н. Супрун-Яремко // Етномузика: збірка статей та матеріалів пам'яті Олекси Ошуркевича. Львів: ЛНМА імені Миколи Лисенка, 2016. Вип. 12. С. 93–100.
6. Супрун-Яремко Н. Творчий портрет гуцульського мультиінструменталіста Василя Івасишина («Темного») / Н. Супрун-Яремко // Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. 173–179. (Серія Мистецтвознавство; вип. 10).
7. Яремко Б. Гуцульський скрипаль Василь Вардзарук («Якобишин») і його послідовники / Б. Яремко // Етномузика. Львів: ЛНМА імені М. Лисенка, 2007. Ч. 3. С. 57–66.
8. Яремко Б. Носій космацької скрипкової традиції Дем'ян Линдюк («Попиччин»): штрихи до творчого портрету / Б. Яремко // Етномузика. Львів: ЛНМА імені М. Лисенка, 2018. Ч. 14. С. 132–141.
9. Яремко Б. Реконструкція «пантеону» скрипалів космацько-шепітської традиції / Б. Яремко // Традиційна культура в умовах глобалізації: сучасні соціокультурні практики. Харків, 2010. С. 261–265.
10. Яремко Б. Сопілкова музика гуцулів / Б. Яремко. Львів: Сполом, 2014. С. 128.

References

1. Kotiuk, B. (1991). Muzykanty vesilnykh kapel kosmatskoi tradytsii. In: Druha konferentsiia doslidnykiv narodnoi muzyky chervonoruskykh (halytsko-volodymyrskykh) ta sumizhnykh zemel. Lviv, 28–39.
2. Matsiievskyi, I. V. (2012). Muzychni instrumenty hutsuliv. Vinnytsia: Nova knyha, 67.
3. Pavliv, Ya. (2017). Hutsulskyi skrypal Ivan Sokoliuk – reprezentant tradytsiinoi muzyky sela Brustury (tvorchyi portret narodnoho muzykanta). In: Desiata konferentsiia doslidnykiv narodnoi muzyky chervonoruskykh (halytsko-volodymyrskykh) ta sumizhnykh zemel. Lviv, 269–280.
4. Polianytskyi muzyka Pavlo Tymofii – nosii hutsulskoi skrypkovoi tradytsii. (2017). In: Desiata konferentsiia doslidnykiv narodnoi muzyky chervonoruskykh (halytsko-volodymyrskykh) ta sumizhnykh zemel. Lviv: LNMA imeni Mykoly Lysenka, 260–268.
5. Suprun-Yaremko, N. (2016). «Kapelmeister» Ivan Yakubiak – skrypal-lider Verkhnoho Nadpruttia. In: Etnomuzyka: zbirka statei ta materialiv pamiati Oleksy Oshurkevycha. Lviv: LNMA imeni Mykoly Lysenka, vyp. 12, 93–100.
6. Suprun-Yaremko, N. (2011). Tvorchyi portret hutsulskoho multyinstrumentalista Vasylia Ivasyshyna («Temnoho»). Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii Mystetstvoznavstvo. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, vyp. 10, 173–179;
7. Iaremko, B. (2007). Hutsulskyi skrypal Vasyl Vardzaruk («Iakobushyn») i yoho poslidovnyky. In: Etnomuzyka. Lviv: LNMA imeni M. Lysenk, ch. 3, 57–66.
8. Iaremko, B. (2018). Nosii kosmatskoi skrypkovoi tradytsii Demian Lyndiuk («Popychchyn»): shtrykhy do tvorchoho portretu. In: Etnomuzyka. Lviv: LNMA imeni M. Lysenka, ch. 14, 132–141.
9. Iaremko, B. (2010). Rekonstruktsiia «panteonu» skrypaliv kosmatsko-shepitskoi tradytsii. In: Tradytsiina kultura v umovakh hlobalizatsii: suchasni sotsiokulturni praktyky. Kharkiv, 261–265.
10. Iaremko, B. (2014). Sopilkova muzyka hutsuliv. Lviv: Spolom, 128.

Стаття надійшла до редколегії 17.05.2019.

Прийнята до друку 25.09.2019.

IVAN LABACHUK'S LIVING IN THE CONTEXT HUTSUL TRADITIONAL INSTRUMENTAL MUSIC

Bohdan YAREMKO

*Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanitarian and Pedagogical Academy,
Fingering and Choreography Academic Department,
1 Litseyna str., Kremenets, Ukraine, 47003,
phone: (098) 42 53 756, e-mail: esperance.supr@gmail.com*

The author presents in his proposed paper, while continuing reconstruction of the Hutsul region famous violinists “pantheon”, the creative portrait of a folk musician – the representative

of Kosmach, Brustury and Shepit rural traditions (Kosiv district of Ivano-Frankivsk region) – Ivan Fedorovych Labachuk (1929-2009), whose activities lasted for more than 30 years and left an imprint in the memory of fellow musicians he had ensemble with in instrumental chapels, serving weddings, joint work, carols and other folk festivals. The image of the almost forgotten outstanding violinist appears in the context of folk musicians activities – representatives of the senior and younger generations, whose memoirs depict the personality of Ivan Labachuk as one of the brightest participants in the continuous process of Hutsul professional chapel and solo performance.

The author examines in hindsight the creative way of the folk violinist relying on information about his creative biography obtained from individual musicians. These include: violinist Ivan Sokoliuk (Kovalivka village), Vasyl Harasymiuk (Prokurava village), Mykola Dumutrak (Brustury village), Ivan Isaychuk (Kosmach village), and researcher of Hutsul instrumental, in particular violin, music Ihor Matsiievsky (St. Petersburg). Ivan Labachuk, as a talented performer of violin traditional music in its style regional interpretation, took the fixed place in the hereditary chain of “violin pedigree” of the instrumental Kosmach, Brustury and Shepit rural tradition. Vasyl Vardzaruk (1858–1941) was its eldest generation representative, and Ivan Meniuk (1903–1989) – its prominent successor. It is this outstanding violinist, who in the second half of 1940s had to live with Labachuks in their house, contributed to Ivan Labachuk’s development, who, in turn, picked up and continued the tradition, becoming its outstanding expresser in 1960–1990s.

Keywords: Ivan Labachuk, folk violinist, wedding chapel, chapelmaster, repertoire, Hutsul style, tradition, cymbals, folk and professional performance.

Виконав Іван Лабачук
Запис анонімний
Транскрибував Ярема Павлів

"ДО СПІВУ"

$\text{♩} = 96$
скрипка

4

7

10

13

15

$\text{♩} = 108$

скрипка

бу - ко - вин - ка

як си роз - ви - - - ва - - - ла,

за - пла - ка - ла мо - ло - день - ка як си від - да - ва - ла.

Ой не шу - ми бу - ко - ко - вин - - - ко

27

та й не роз - ви - вай - си, не плач не плач

скрипка *tr*

27

30

дів - чи - нонь - ко та й не від - да - вай - си.

30

30